

I begyndelsen var den første banan

Kan en hønseskidningskonkurrence være udgangspunkt for en fortælling? Kan en banan? For Bettina Jacobsen er svaret ja. Hun er professionel mundtlig historiefortæller. En fortælleform, som de seneste år har oplevet en enorm genkomst. Men hvad er mundtlig historiefortælling egentlig?

Af Martine Bentsen
Foto: Finn Jørgensen

INTERVIEW Historien om den første banan.

Man lukker øjnene og ser det for sig: "Bananen, der kom ind fra junglen og endte sin skæbne med at blive spist". Absurd? Måske, men sådan behøver historien om den første banan slet ikke at tage sig ud i dit hoved.

"Mundtlig historiefortælling handler om at få folk til at danne billeder på deres indre nethinde, og de gode historier, de sætter fantasien i gang," siger Bettina Jacobsen.

"Jeg kommer med ordene, og publikum laver selv billederne, derfor gælder det om at appellere til sanserne. Det interessante ved historiefortælling er, at ordene er de samme for alle, men de billeder, som vi hver især danner ud fra det fortalte, er individuelle, derfor vil alle få noget forskelligt ud af at lytte til en historie. Derfor er det også sjovt efter en fortælling at høre folk tale om, hvilke associationer fortællingerne gav dem, for det er ofte meget forskelligt."

Bananen i pølseenden

Historien om den første banan er den fortælling, som Bettina Jacobsen husker bedst fra sin barndom.

"Min far er født før krigen, og dengang var bananer ikke hverdagskost, så han havde denne her forunderlige fortælling om den første banan, som han jævnligt fortalte gennem min barndom. Jeg kan ikke gengive den, ingen kan fortælle den som ham, og det er netop pointen. Når han fortæller den, sætter den med det samme billeder i gang, og det er den mundtlig historiefortællers vigtigste job."

Bettina Jacobsen er historiefortæller – ikke forstået som en, der skriver historier og tager rundt og læser dem højt. Nej, hun er professionel mundtlig historiefortæller. Det betyder, at hun arbejder uden manuskript.

"Uden manuskript giver man meget mere af sig selv. Når man stiller sig op foran et publikum, og det eneste man har er sig selv, så risikerer man meget mere, man kan jo komme til at glemme ting, der er essentielle for den senere pointe, og så må man tænke hurtigt."

Fortællingens magt

Hun kan finde på at researche til en historie, men selve fortællingen, den befinder sig godt gemt inde i hendes eget hoved. Lyder det abstrakt? Så tænk på oprindelige folk som indianere, aboriginere eller grønlandere, hvis historier stadig overleveres via mundtlige fortællinger.

"I Afrika, men faktisk også i Vesten bruger vi fortællinger til at opdrage vores børn. Hvis vi gerne vil undgå, at barnet fx kravler op i et træ, fordi det er farligt, så bruger vi eksemplets magt og fortæller om den og den dreng, der kravlede op i et træ og faldt ned og brækkede benet i stedet for bare at sige, det er farligt at kravle op i træet. For det kan børn ikke forholde sig til på samme måde."

Mennesket har ifølge Bettina Jacobsen altid fortalt historier, men den mundtlig historiefortælling oplever i øjeblikket en fornyet interesse fra helt almindelige mennesker, således er der de seneste år oprettet bl.a. en fortællerskole i København, hvor man kan tage kurser i, hvordan man lærer at fortælle historier.

Der er også foreningen Bestellers, hvor landets professionelle mundtlige historiefortællere er samlet. Og endelig så er flere aftenskoler på det seneste begyndt at udbyde kurser i mundtlig historiefortælling.

"Jeg tror, folks genvundne interesse for historiefortælling skyldes, at det er en kommunikationsform, som vi har savnet. I dag bliver vi dagligt bombarderet med informationer samtidig med, at der er

"Min onkel Charlie" og "IT-konsulenten, der fik besøg af en fe" er to af de fortællinger for voksne, som 38-årige Bettina Jacobsen har på sit repertoire. Hun er professionel mundtlig historiefortæller i sin fritid.

meget envejskommunikation via tv og andet elektronisk udstyr. I den mundtlige historiefortælling er der nærhed, og publikum oplever en intimi-

tet, hvor publikum automatisk sætter fantasien i gang."

Kontorassistenten

Selv faldt hun over den

mundtlige historiefortælling ved et tilfælde, for selvom det i dag kan virke oplagt, at hun skulle have et naturligt talent for at fortælle historier, i kraft

af hendes fars fortælleevner, så havde hun aldrig tænkt nærmere over det. Hun er uddannet kontorassistent og arbejder i et kontorjob i Halsnæs, og det var via et tidligere job, at hun meldte sig til et historiefortællerkursus.

"Jeg meldte mig, fordi jeg troede, det var skriftlig historiefortælling. Jeg havde slet ikke fantasi til at forestille mig, at det var mundtlig historiefortælling, fordi jeg i mit job var så skriftlig."

Efterfølgende har hun været på flere kurser. Hun mødes også jævnligt med en fast gruppe af fortællere, der coacher hinanden, og så underviser hun på aftenskole i, hvordan man bl.a. kan lave sine egne godnathistorier for sine børn.

En fortælling bliver til

"Første gang jeg fortæller en historie bliver den aldrig god. Jeg fortæller den for mig selv eller min familie fem til seks

gange. Men kender jeg historien for godt, så bliver den kedelig både for mig og for publikum, så forsvinder nerven, og nerven i fortællingen er væsentlig for at bevare spændingen og publikums opmærksomhed."

Det er Bettina Jacobsens mand og børn, der er prøvekandidater, når de nye historier skal testes, og eftersom hun fortæller både for voksne og for børn, så er hun dækket ind.

"Mine børn er mine første og bedste kritikere. Jeg kan godt lide børns direkte betaling ved kasse et, du kan med det samme aflæse, om de keder sig, hvor det med det voksne publikum kræver mere at finde ud af, om de synes om fortællingerne, de voksne er høflige, og det har børnene ikke lært endnu – heldigvis!"

Ideerne til fortællinger får hun bl.a. fra virkeligheden. Da familien var på camping på Fyn oplevede Bettina Jacobsen for første gang en hønseskid-

ningskonkurrence, og det var tilpas underfundigt til, at hun tænkte, at det måtte hun bruge i en historie.

Men selvom mundtlig historiefortælling er en ældgammel fortælleform, så er der stadig nogen, der synes, det er noget mærkeligt noget, men det rør ikke Bettina Jacobsen.

"Når folk synes, det er mærkeligt, det jeg laver, så tager jeg det som et kompliment. Jeg synes ikke, det behøver være så alvorligt det hele, men det er vigtigt, at man som fortæller kan skelne mellem fantasi og virkelighed ellers bliver det mærkeligt."

Alle kan fortælle

"Jeg tror, alle kan blive historiefortællere, for vi fortæller alle sammen historier dagligt, både bevidst og ubevidst. Du kan sammenligne det med, at vi alle sammen kan cykle, men det er ikke alle, der kan vinde Tour de France."

"Den største barriere er, at

det kræver, at man har direkte adgang til sin fantasi. Mange voksne har tykke mure til fantasien, det havde jeg også selv."

Rådet til alle, der har fået mod på at prøve kræfter med mundtlig historiefortælling må være, at man skal gå hjem og finde sin indre bananhistorie.

Læs om historiefortælling på:

www.bestellers.dk

www.bettinasfortaellinger.dk

www.frederikssundavis.dk

WEB-TV

Læg ungerne i seng, sæt dig foran din computer med en god kop kaffe og hør Bettina fortælle en vaskeægte historie for voksne på vores hjemmeside.

Bettina Jacobsen får ideerne til sine historier i hverdagen, fx blev en hønseskidningskonkurrence et element i en fortælling, men også en simpel tur i skoven kan bidrage til en stemning.